

Posudek vedoucí diplomové práce

Knytllová, Lucie: *Medicínsko antropologická studie: Člověk a jeho každodenní boj s nádorovými onemocněními*. Katedra sociální a kulturní antropologie, FF UPa, Pardubice 2018. 68 stran, absolventský film (23 min)

Předložená diplomová práce se zabývá onkologicky nemocnými a jejich blízkými. Lucie Knytllová si stanovila tři výzkumné otázky: *Jak se změnil způsob života člověka poté, co zjistil, že je vážně nemocný? Jakou roli hrála rodina v životě onkologicky nemocného člověka? Jakou roli hrála lékařská péče v životě onkologicky nemocného člověka?* (str. 11)

Podstatným teoretickým východiskem práce byl koncept stigmatu Ervinga Goffmana a biomoci Michela Foucaulta. Autorka práci rozčlenila na devět kapitol. V nich se věnuje metodologii, popisu forem rakoviny a její léčby, teoretickému vymezení, přijetí diagnózy a zvládání nemoci, sebepojetí pacienta a vlivu onkologického onemocnění na kvalitu jeho života, roli lékařů v životě nemocných, finanční situaci pacienta v průběhu onemocnění, přijetí smrti onkologickým pacientem a jeho rodinou.

Autorka použila zejména biografickou a autobiografickou metodu, polostrukturované a strukturované rozhovory, dotkla se i diskurzivní analýzy. V textové části autorka představuje detailněji pět respondentů, včetně jednoho lékaře, ve filmu je respondentů o něco více.

Diplomová práce vychází z intenzivního kvalitativního výzkumu, jehož nezamýšlené počátky by bylo možné stanovit již do roku 2011. Samotné natáčení probíhalo od roku 2017 do roku 2018. Pozice výzkumnice je důkladně objasněna, autorka má osobní zkušenost s několika onkologicky nemocnými v jejím nejbližším okolí. Lucie Knytllová popisuje etické limity a také otázky vážící se k použití kamery při natáčení vážně nemocných lidí a jejich blízkých.

Autorka dochází k závěru, že onkologicky nemocní lidé vážně přehodnocují svůj způsob života. Uvádí také, že oproti jejímu předpokladu je míra sebestigmatizace mnohem vyšší než stigmatizace ze strany společnosti. Rodina je zásadní oporou nemocnému, ale současně se ukazuje, jaká psychická, fyzická i finanční zátěž leží na těch blízkých, kteří jsou právě nemocnému oporou. Zdůrazňuje nedostatečnou psychologickou podporu nemocným a jejich blízkým ze strany lékařů, kteří akcentují zejména vyléčení fyzické schránky.

Poukazuje také na různé diskurzy – lékařský (používání odborné terminologie) a pacientů, kteří odborné názvy neznají. Na příkladech uvádí, jak dochází mezi lékaři

a pacienty k prolínání diskurzů. Nastiňuje také byrokratické fungování lékařské péče a jeho působení na výběr formy léčby. Současně však nepřijímá dělení lékaři vs. pacienti, ale poukazuje na odlišné přístupy a osobnosti lékařů i pacientů.

Absolventský film je vhodným, citlivým a uceleným zpracováním tématu, které text rozvíjí. Nutno ocenit, že autorka našla dost síly k tomu, aby emotivní záběry týkající se i jejích nejbližších zvládla zpracovat. Film tak směřuje i k dalšímu cíli autorky – zprostředkovat veřejnosti zkušenost s vážným onemocněním a smrtí.

Diplomová práce je opřena o intenzivní výzkum a zkušenosti, které má ve věku autorky málo lidí. Přestože by některé teoretické pasáže zasloužily ještě hlubší zpracování (například diskurzivní analýza), oceňuji sílu, kterou v sobě autorka našla pro dokončení diplomové práce i filmu, když v průběhu výzkumu jeden z autorčiných nejbližších boj s nemocí prohrál.

Předložená diplomová práce splňuje všechny požadavky kladené na absolventskou práci magisterského studia oboru sociální antropologie. Na základě výše uvedeného proto navrhuji hodnocení práce velmi dobře.

Dne 19. 1. 2019

PhDr. Lívía Šavelková, Ph.D.